

Ян Валєтов

**ДУРНІ
ТА ГЕРОЇ**

Харків
«Фоліо»
2024

РОЗДІЛ 1

«Ренджровер», сяючи лаковими боками у світлі ртутних ламп, стрімко неквапливий, немов велика риба, що нишпорить у темряві глибин, ковзнув у двері підземного гаража. Впустивши машину всередину, невидимий оператор зачинив ворота — пастка зачинилася: щелепи стулок безшумно зімкнулися, поглинувши і позашляховик, і його пасажирів.

Паркінг був величезний. За його розмірами можна було судити про величину будівлі, під якою він розташовувався. На око, а Сергєєв умів розбиратися в таких речах, будинок, куди їх привезли, займав щонайменше квартал на півночі Лондона — справжній маєток у межах міста.

Смердючка й на лондонських вулицях почувалась як удома, а опинившись у підземеллі, стала ще впевненішою — вона чудово орієнтувалася серед незліченних опорних колон, що розтинали простір стоянки, і твердою рукою направляла джип крізь штучний бетонний ліс до відомої тільки їй мети.

Картина запустіння, що відкривалася, породжувала інстинктивне відчуття тривоги.

Машин на паркінгу не було. Тільки на в'їзді громадився врослий в бетон спущеними покрішками кістяк старого «жука», і ще одна купа автомобільного заліза виявилася трохи далі — у густих, запорошених сутінках між двома стовпами.

Клапті пластикових пакетів, зім'яті бляшанки, рвані газети були розсіпані по всьому шляху — вірна ознака того, що колись на стоянці вирувало життя.

Зате біля ліфтів, на які «рендж» вийшов, як судно, що виринуло з туману на вогні маяка, був чисто виметений кимось і освітлений до білизни в очах майданчик, а на ньому — ціла виставка дорогих авто, поряд із якими

навіть недешевий «ренджровер» Хасана був простовиробом у стилі «chip and cute»¹.

«Ну от, — подумав Сергеев, — якби я навіть не знав, що ми приїхали до торговців зброєю, то вже здогадався б...».

«Бентлі», «астон мартін», чорний, немов тарган, манірний «роллс», яскраво-жовта «ламборгіні», що в такому оточенні має вигляд безпородної вискочки на королівському прийомі. Червоний, наче привид комунізму, «фєррарі» теж був не зовсім доречний у цій компанії, але все ж таки...

Біля ліфтів, підпираючи могутніми плечима блискучі нержавіючі двері, стояли у вільних позах два добрі молодці (Сергеев просто не міг стримати усмішки — ну точнісінько як з мультфільму про Вовку в тридев'ятому царстві — «двое из ларца, одинаковых с лица»).

Фізіономії у хлопців були похмурі та дуже серйозні. При погляді на них жартувати не хотілося, хотілося поменшати на зріст і злитися з сірим бетоном підлоги. Важили дїтлахи по півтора центнера, і жиру в цій вазі практично не спостерігалось. Зброя в їхніх руках — ізраїльські «узі» — виглядали як запальнички, зовсім не загрозливо.

І взагалі, попри всю зовнішню міць, охоронці страху не викликали — надто вже вони були схожі на співробітників сек'юриті, як їх показують у голлівудських фільмах і малюють у дешевих коміксах. Чорні костюми, що тріщать на спині від напору м'язів, білі сорочки, чорні туфлі. А ось із краватками вийшов промах — вони одноманітність порушували.

Той молодець, що праворуч, був у синій краватці, а той, що ліворуч, — у зеленій. Обидва безперервно жували гумку, створюючи картинку кадра з бойовика з Ван Даммом — якби з-за найближчого стовпа з'явився обвішаний зброєю «Бельгійський мускул», Сергеев не здивувався б.

Михайло коротко всміхнувся самими куточками рота.

---

¹ Дешево і миленько (англ.).

Смердючка усмішку засікла й недобре зиркнула в дзеркало заднього виду.

— Тобі весело? — спитала вона іспанською, паркуючи джип поряд із «ламборгіні». — Це добре. Мені подобаються сильні чоловіки. Вони вмирають довше...

— Та я думаю, де ви таких мачо берете? — Сергеев показав підборіддям на добрих молодців з автоматами. — Красені! На плем'я б, слово честі! Хто вибирав? На чий смак? Тобі вони подобаються, Сержант? Зізнайся!?! Чи хлопці більше до вподоби твоєму напарнику?

— Облиш, Сергеев, — озвалася Сержант Че, заглушивши двигун. — Не ламай комедію. Мене ти не розсердиш, а Конго...

Вона кивнула на Кенді, що сидів спереду.

— Йому начхати на твої жарти. Він іспанською нічого не розуміє. А якби розумів — убивати тебе не захотів би. Ось вибити зуби — це так! Або зробити євнухом... Хороша ідея, га, Мігеліто?

— А англійською? — спитав Сергеев, не звертаючи уваги на слова Смердючки. — По-англійськи ця велика мавпа розуміє?

Хасан уважно подивився на Сергеева.

На його обличчі явно була написана недовіра.

Він не розумів мови, якою йшла розмова, він був злий і, можливо, навіть злегка наляканий тим, що відбувається. Хоча ні! Наляканий — це було не про нього. Злий, напружений — це так! Але не наляканий!

— Я б на твоєму місці так не жартувала, — порадила Смердючка, не підвищуючи тону. — Хоч тобі й нема чого втратити, але померти теж можна по-різному. У Конго справді поганий характер. Він іноді любить мучити людей. Просто так. Звичка. Він воював, якщо ти помітив, а війна на його батьківщині має свої особливості... Знаєш, які? Тож те, чому мене вчили хлопці з вашого КДБ, він уміє робити з дитинства...

— Що вона говорить? — спитав Аль-Фахрі.

— Жартує, — сказав Михайло вже англійською. — Каже, що в того хлопця, що заїхав тобі по морді, — погані манери. Ти як? Згоден?

Кенді посміхнувся, показавши бездоганні зуби. Втім, не зовсім бездоганні — ікла в нього були золоті. Такою по-смішкою цілком можна було б довести до істерики когось більш вразливого.

— Вона не жартує! — лагідно, майже вкрадливо, сказав він. Англійська африканця була далека від досконалості, але додаткового перекладу не потребувала. — Виходьте, тільки спокійно! Руки за голову!

Від поштовху труп П'ятниці сповз із сидіння в прохід між кріслами, залишаючи на перлинно-сірій шкірі широку смугу густої темної крові з сірими вкрапленнями — наче хтось у густий томатний соус всипав дрібний рис.

Сергеев вибрався назовні, у холодне повітря, що пахло застиглим бетоном паркінгу. Хасан, зчепивши руки на потилиці, вже стояв поряд із джипом і скалився на двох типів із сек'юриті, немов сторожовий собака на котів.

Сергеев став поруч і тихо запитав на фарсі, користуючись тим, що Сержант Че поки що не обійшла «рендж», а Кенді, що тримає їх на прицілі, не виліз із салону.

— У тебе пістолет?

— Так, — Хасан відповів, майже не розтискаючи губ. — На щиколотці. Коли?

— Ще не час. Чекай. Ти зрозумієш.

Смердючка з'явилася перед ними, легка, як танцівниця.

Вона була одягнена в джинси, легкі босоніжки та світлу блузку з шовку — зовсім мирний портрет, точнісінько вчителька старших класів. Щоправда, у дисонансі з образом був браунінг у правій руці та застигли очі вбивці, що дивляться на світ із-під густих брів і низького чола.

Вона була мініатюрною, не вище ніж метр шістдесят, але з того, як Сержант рухалась, як тримала зброю, Михай-

ло міг з упевненістю сказати, що невисокий зріст і тендітна статура в її справах не перешкода. Якщо придивитися, цілком можливо, що для когось Сойка могла здатися досить привабливою, хоч і на любителя — серед її предків явно не було переможців конкурсів краси.

Але до зовнішності притерпітися ще можна. А от притерпітися до її запаху було неможливо в принципі: тхнуло від неї потужно, як у солдатській вбиральні влітку.

Навіть у замкненому салоні позашляховика запах відчувався не так, як у порівняно чистому та вогкому повітрі підвального приміщення.

Попри те, що Сержант Че на ліричний лад не налаштувала й симпатій не викликала, Сергееву навіть стало її шкода.

«Бідолашна баба! Ну як до такої підступитися?»

А амбре, яке виходило від неї, якраз і було результатом того, що до Сержанта підступали вкрай рідко. І ніякими ванними це не виправити!

Конго нарешті зістрибнув із підніжки джипа і, не зводячи з них ствола автомата, зайшов з правого боку.

— Ну що? — спитала Сержант Че. — Чого стоїмо? Пабло чекає! Ходімо!

Громили, що охороняли ліфт, при їхньому наближенні підібрались і грамотно розійшлися в різні боки. Один із них (той, що віддавав перевагу зеленій краватці) натиснув кнопку виклику, і кабіна елеватора відгукнулася мелодійним дзвоном.

Хасан був блідий і, судячи з суворого виразу забризканого кров'ю обличчя, сильно не в настрої. Про рівень його підготовленості Михайло міг лише здогадуватись, але сподівався, що в бою Аль-Фахрі дилетантом не був. І не в його звичках було прощати хоч щось. На місці грубіяна Конго Сергеев би залагодив справу. Так, про всяк випадок.

Двері ліфта роз'їхалися, знову вдарили маленькі електронні дзвони.

— Вперед, — скомандувала Смердючка, — у куток і навколішки! Швидко, навколішки! Руки за головою, сісти на п'яти!

І Сергеев, і Хасан наказ виконали.

Не те щоб нікуди було подітися. Можна було, і якби приперло зовсім, Михайло спробував би «відтанцювати» номер, та так, що ніхто б і не зрозумів, що саме відбувається, хоча ризик під час бійки отримати кулю з одного зі стволів був чималий.

Стіни в ліфті були з полірованого алюмінію. Силуети Сержанта Че і Конго відбивались у них спотворено, немов у дзеркалах із кімнати сміху.

Щоб кабіна почала рухатися, знадобився ключ — він був у Смердючки. Шлях нагору тривав сім секунд.

Двері відчинилися.

Ще не повернувши голови, Сергеев уже знав, що за його спиною коридор, вкритий товстим килимовим покриттям, — тут звук механізму розсування стулок і дзвін чулися зовсім по-іншому.

— Підйом! — скомандувала Сержант Че. — Не повертатися, рук не опускати! Встали та вийшли спиною вперед!

У цьому фое охоронців було більше. Двоє біля ліфта і двоє коло масивних дерев'яних дверей у півтора зросту. З іншого боку, коридор замикала сталева плита, більш схожа на дверцята сейфа. Праворуч від неї, на стіні, світилася зеленими та білими вогниками кодова панель.

Побачивши охоронців і броньовані двері, Сергеев подумав про те, що, можливо, стрілянина в ліфті могла бути непоганим варіантом. А ось зайти за цю залізну стіну здавалося зовсім сумним. Тому що залишити гостинних господарів без їхнього відома, перебуваючи там... Умгу...

Хасан, очевидно, подумав про те саме — вираз його обличчя став таким, що мимоволі захотілося втягнути голову в плечі. Він прораховував варіанти, і Сергеев фізично відчував напружені думки араба — здавалося, Аль-Фахрі

вже чув у долоні рубчасте руків'я зброї, і крок його став нерівним, підстрибуючим.

Але хоч що б там уявляв араб, подітись їм було напевно нікуди. На них спрямовані шість стволів, що робило будь-які акробатичні номери справою практично безнадійною. Двері ліфта, видавши похоронний дзвін, зачинились і остаточно відрізали шлях униз. Рослий, темношкірий бодигард набрав на панелі шестизначну комбінацію цифр. Зашипіла пневматика, спрацювали приводи, що відчиняли двері, схожі на сейфові, і вони зробили крок усередину, приречено похнюпивши голови, немов група засуджених, що йде на страту.

Відразу за дверима відкрився великий зал із колонами під «антик», великим балконом по другому ярусу та широкими, зігнутими сходами, що ведуть нагору. Вікон не було видно за важкими драпіруваннями зі старомодної оксамитової тканини. Величезне паркетне поле розмірами з майданчик для мініфутболу здавалося пустим, як пляж ранньої весни. Тільки вдалині, на невисокому подіумі, стояли кілька глибоких, з високими спинками, крісел, широка софа фривольного вигляду, столик із чайним сервізом та чорний роаяль чомусь кабінетного розміру.

— О, у нас гості!

Чоловік, що ступив з подіуму їм назустріч, був невисокий, темноволосий, сухорлявий та стрункий, як хлопчик. Одяг вирізнявся колоніальним шиком — темні слакси, чорні та блискучі гостроносі туфлі й білосніжна сорочка з коміром-стійкою, застебнутим під шиєю великою чоловічою брошкою, — Сергеев і не здогадувався, що хтось усе ще так вдягається. Довершував одяг вишукано м'ятий піджак ніжно-лимонного кольору. До такого костюма пасували б гостренькі котячі вусики, але їх, на щастя, не було і, можливо, тому господар будинку не здавався карикатурою.

Гостре, виголене до синяви підборіддя, трохи гачкуватий ніс із великими ніздрями, темні великі очі, тонкий,

схожий на розріз лезом рот, майже позбавлений губ, — іспанський гранд, слово честі! Волосся Пабло виявилось стягнутим на потилиці в кінський хвіст, відкривши стороннім поглядам маленькі вуха, щільно притиснуті до черепа.

Чоловік усміхався відкрито і привітно, але від його погляду віяло холодом, і сумнівів не виникало — він був небезпечний. Дуже небезпечний.

Це Сергєєв відчув одразу, як тільки побачив трохи зіпсоване віспинками обличчя, зустрівся поглядом і почув оксамитовий, як подушечки котячих лап, голос, що мовив іспанською:

— Че, ти просто незамінна жінка! Я був певен, що в тебе все вийде! Сеньйори! Радий вас бачити! Сідайте!

Сергєєв ступив у бік крісла, але Сержант Че ткнула його стволом у ребра, і він разом із Хасаном опинився на низькій і м'якій софі, з колінами вище підборіддя та під прицілом двох пістолетів-кулеметів. Тепер стало зрозуміло, що фривольна софа стоїть у залі не від поганого смаку декоратора, а навмисно, щоб стриножити норавливих гостей.

— Влаштовуйтеся зручніше, — запропонував господар, ховаючи глузливу посмішку в куточках вузького рота, і сів навпроти. — Мене звать сеньйор Пабло.

Позицію він, як зазначив Михайло, вибрав правильну. Від противника сеньйора Пабло відокремлював низький сервірувальний столик, та й поза, в яку він їх посадив, для стрімкої атаки підходила мало.

— Значить, ви — той самий знаменитий Мігель? — спитав сеньйор Пабло, звівши брови дашком.

Світло майже не падало на його обличчя, але Михайло зазначив, що років господареві чимало: добряче за п'ятдесят, а може, і ближче до п'ятдесяти п'яти. Ось тільки волосся у латиноса залишалося чомусь чорним, як воронове крило.

Сергєєв непомітно посміхнувся.

Сеньйор Пабло фарбував волосся, а це багато про що говорило. Наприклад, про те, що Пабло на прізвисько

Кубинець дуже себе любить, молодиться, скоріше за все, приховує від оточення свої роки, жере віагру, як мавпа банани, схильний до театральності й завжди намагається уявити, який його скромна особа має вигляд з боку.

— Мігель Рамірес! — вигукнув Кубинець і зробив у повітрі непевний жест рукою. — Ола! Таємничий Рамірес! Той самий, якого Че ловила багато років тому, але так і не зловила. Та ваша втеча, сеньйоре Мігель — зовсім фантастична історія. Я пам'ятаю, як лаявся Рауль. І сам Фідель був страшенно невдоволений. Молодший навіть розстріляв когось зопалу! А тепер ви... Тепер ви хто?

Він запитливо глянув на Смердючку.

— Анхель, — сказала вона. — Анхель Гарсія.

— Авжеж... — Пабло посміхнувся. — Це називається повернення до джерел. Непогано, ім'я символічне, хоча прізвище плебейське. Підкачало прізвище! Могли б і краще знайти!

Сергеев спостерігав за влаштованою на їхню честь виставою спокійно.

Власне кажучи, метушитися було вже пізно. Раніше треба було метушитися.

— Про ваше справжнє прізвище, сеньйоре Рамірес, я вас і не питаю. Завжди мав слабку пам'ять на російські імена. Ви ж не образитесь, якщо я називатиму вас Анхелем?

— А я і є Анхель, — сказав Сергеев якомога серйозніше. — Анхель Гарсія. Хоча моє прізвище і здається вам плебейським — іншого в мене немає.

Сеньйор Пабло зненацька весело підморгнув Михайлу і кивнув, погоджуючись.

— Так, так... Звичайно. Якщо хочете. А ви?

Він перевів погляд на Хасана й продовжив уже гарною англійською:

— Вас я знаю тільки з чуток, але...

Він помахав у повітрі тонкою рукою, ніби підшукуючи порівняння:

— Я вас поважаю як суперника. Сильного суперника! Ви, Аль-Фахрі, сильний суперник... Напевно...

— А я тебе не знаю, — проскрипів через прострілене горло Хасан і показав зуби в страшнуватій посмішці.

Засохла кров мальовничо красувалася на його обличчі, наче божевільний художник наніс на смагляву шкіру мазки бурою фарбою.

— Хто ти? Що тобі потрібно?

Конго, праворуч від сеньйора Пабло, почувши звуки англійської мови, пожвавішав і перехопив зброю зручніше.

Сержант Че, у кріслі ліворуч від Кубинця, тримала браунінг на коліні, дивлячись на Сергеева й араба з презирливою цікавістю м'ясника, що розглядав знерухомлену жертву.

Розмова її явно потішала.

— І справді, — легко погодився сеньйор Пабло. — Чого даремно час тягнути? Давайте відповідатимемо на запитання! Я готовий почати! Мене зуть Пабло, але це ви й так уже знаєте. Я кубинець, і моє прізвисько збігається з моєю національністю. Так сталося, що мені довелося запросити вас у гості. Цілком раптове рішення, повірте, сеньйори, зроблене спонтанно, під тиском обставин! Я ледве встиг узгодити його з керівництвом своєї маленької, але дуже гордої країни!

Він перервався на те, щоб розкурити сигарилу — чорну і до одуріння ароматну. Сергееву від солодкуватого запаху тютюну відразу захотілося курити, та так, що почали німіти губи і ясна.

— Склалося так, — видихнув Кубинець у повітря разом зі струменем густого блакитно-сірого диму, — що позиції моєї держави традиційно сильні в деяких африканських країнах. Ми приходили туди разом із росіянами й воювали там, де вони форсували свою присутність. Ми були інструкторами, радниками.

Сергееву здалось, а може, і не здалось, що при слові «радниками» Кубинець кинув на нього глузливий погляд.

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1	3
РОЗДІЛ 2	42
РОЗДІЛ 3	70
РОЗДІЛ 4	102
РОЗДІЛ 5	132
РОЗДІЛ 6	157
РОЗДІЛ 7	195
РОЗДІЛ 8	227
РОЗДІЛ 9	255
РОЗДІЛ 10	309